והא גבי קרעים דכתיב על על. דמשמע שאם ממו לו שנים קרובים **או שלשה שחייב לקרוע על כל אחד נפני עצמו: על שאול ועל יהונתן בנו ועל עם ה'.** דהיינו פרטא: **ופניא מה אביו וקרע ואח"כ נמצא שהוא בנו.** שמת ולא אביו יצא ידי קריעה דעל על לאו דוקא. הכא נמי אותה לאו דוקא: **כאן בסתם כאן במפרש.** גבי קריעה שקרע סתם אצל אביו ולא על בנו אבל במתניתין כגון שספר נפירוש לשם כמו והלכך כיון דנמצא שאינו כך צריך להפר לשם אשמו שנדרה: **ופניא לא יצא ידי קריעה.** וקשיין כריתתא מהדדי: **ופניא.** דמסייע לרב אמי: **והלכתא תוך כדי דבור.** דהמחוך תוך כדי דבור כדבור דמי לגולמו מילי: **תוך ממנדף.** מנדף את הטם: **ועובד עבודה כוכבים.** דאומר לעבודת כוכבים אני אתה דאמרינן לחודיה מייב: **ומקדש.** אשה והמגרשה אע"פ שמוחזר נמתן כדי דבור אינה חוזרה: **מתני' אמרה קונם שאני ושנכנס שאני טועמת קיים לתאנים כל הנדר קיים.** אף הענבים שאין יכול להפר שוב אפילו תענבים. קסבר נדר שהוקם מקצתו הוקם כולו וכגמרא[3] מפרש יקימנו יקיים ממנו: הפר

והא גבי קרעים דכתיב על על דכתיב [1]על שאול ועל יהונתן בנו ותניא אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו יצא ידי קריעה אמרי לא קשיא הא בסתם והא במפרש והתניא [2]אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו לא יצא ידי קריעה (ב) [3]אמרו לו מת לו מת וכסבור אביו הוא וקרע ואחר כך נמצא בנו יצא ידי קריעה רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור [4]הא דקאמרת יצא ידי קריעה שנמצא בנו בתוך כדי דבור [5]הא דאמרת לא יצא ידי קריעה לאחר כדי דבור והתניא [6]מי שיש לו חולה בתוך ביתו ונתעלף וכמדומה שמת וקרע ואחר כך מת לא יצא ידי קריעה אמר ר' שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא [7]לא שנו אלא שמת לאחר כדי דיבור אבל בתוך כדי דיבור (ג) כדבור דמי (ד) [8]והילכתא תוך כדי דבור כדבור דמי חוץ [9]ממנדף [10]ועובד עבודת כוכבים [11]ומקדש [12]ומגרש: **מתני'** אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים אמרה קונם תאנה שאני טועמת וענבה שאני טועמת הרי אלו שני נדרים: **גמ'** מני מתניתין רבי ישמעאל דתניא [13]אישה יקימנו ואישה יפרנו אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים הפר

הויא קריעה כלל כיון שמת תוך כדי דבור כמאן דקרע השתא דמי כי קרע נמי בטעות שהיה סבור שמת לו מת אחר ח"ל הקיש לו הפר בטעות כיון שידע תוך כדי דבור מהני: **והלכתא כל"ד כדבור דמי כר ממנדף ועובד עבודת כוכבים ומקדש ומגרש.** וכפרק יש נוחלין[3] לא חשיב אלא תרי כר מעבודת כוכבים וקדושין ולא פליגי דמנדף בכלל עובד עבודת כוכבים ומגרש בכלל מקדש דאיתקש ליאלה לרויה. מגדף היינו שאם גדף וחזר בו תכ"ד לא הויא חזרה ועובד עבודת כוכבים שאם אמר לעבודת כוכבים אני אתה וחזר בו לא הויא חזרה ומקדש ומגרש שאם קדש לו גירש וחזר בו תוך כדי דבור לא מלי הדר ביה. ולא ידענא מ"ש הני ומנא להו לרבנן הכי. וגראה בעיני דכשאר מילי דלא חמירי כולי האי כשאדם עושה אותם לא בגמר דעתו הוא עושה אלא דעתו איכולו לחזור בו תוך כדי דבור אבל הני כיון דחמירי כולי האי אין אדם עושה אותם אלא בהסכמה גמורה ומשום הכי חזרה אפי' תוך כדי דבור לא מהני. ולאיתי לרבינו משה בר נחמן ז"ל בפרק יש נוחלין שכתב נשם ר"ת ז"ל (ד)דתוך כדי דבור כדבור דמי תקנתא הוא דתקון רבנן משום תלמיד הלוקח מקח ופגע בו רבו שיוכל ליתן לו שלום והשוו מדותיהן בכל מילי בר מהני. ולא ניחא לי וכי ב"ד ממנין לעקור דבר מן התורה לעולם בקום עשה בנדרים אלא ולאי כדאמרן: **מתני' אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים.** אפי' לענבים ואינו יכול לחזור ולהפר: **אינו מופר עד שיפר אף לענבים.** אינו מופר לענבים עד שיפר להם בפירוש אבל לתאנים שהפר מופר. לשון אחר אינו מופר כלל אפילו לתאנים שלא כל הימנו להפר מקצתו: **אמרה קונם תאנה שאני טועמת וענבה שאני טועמת הרי אלו שני נדרים.** לאו למימרא שיהא צריך הפרה לכל אחד ואחד בפני עצמו דהא שני נדרים הפרה אחת להן וכדתניא בתוספתא (פ"ו ה"ל) היו עליה ממשה נדרים הפרה אחת לכולן אלא לומר שאם הפר או קיים אחד מהם יכול לקיים או להפר את השני: גמ'

תוך כדי דבור כדבור דמי. פירש ה"ר אליעזר לא ידענא מנין לו ופירש דמדרבנן הוא כדי שיסיג אדם ויאבל נהפקר שנמכרו ולא יספיק ונקרא הפר נגי דיינן דאוריתא הוא כגון נגי מנחת חיטין מן השעורין ונגי שבועת העדות אמרינן לה מה"ל דהוי דאוריתא: מנדף ועובד עבודת כוכבים. אפילו אחר כו תוך כדי דבור קטלינן ליה ומקדש אשה ואחר כך מחזר בו ומגרש ואחר כך מבטל הגט לאו כל כמיניה: קיים לאחצאין קיים. דדרשינן בגמרא יקימנו יקיים ממנו (הפר ממנו) הפר למאצין אינו מופר כלל דהפרה במקצת לא הוי הפרה ותא"ל דאמר נדר שהוקר מקצתו הוקר כולו שאני כיון תנאי בינתותא נדרא לי דלא נדרני הא דאמרת יצא ידי קריעה כו' דלא קשיא מידי מקריעה לקריעה אלא ה"נ רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור ומו לא מידי ואמתני' קאי לשנויי מתניתין שנדע לו לאחר כדי דבור ובני קריעה שנדע לו תוך כדי דבור ויש פפרים נורסים אמרו לו מת אביו וקרע ואח"כ נמצא בנו לא יצא ידי קריעה ולא נרסי הך סיפא אמרו לו מת לו מת וכסבור שהוא אביו כו' ופרץ מהן בריתא אחריתא קמייתא ומשני אמר רב אשי כאן תוך כדי דבור: מנדף ועובר עבודת כוכבים. אפילו אחר כו בתוך כדי דבור קטלינן ליה וכן מקדש אם חזר בו ונטל הקדושין תוך כדי דבור וכן מגרש הגט לא משגחינן ביה: מתני' קיים לתאנים כולו] לא הוי הפרה וגגמרא מפרש טעמא ולא דמי לנדר שהוקר מקצתו הוקר כולו כדפרינן לעיל: אמרה קונם תאנים שאני טועמת וקיים ענבים שאני טועמת כו'. כיון שאמרה אמר נגי שבועת הקפקון דלא הוי פרטא לאייב קרבן על כל אחת ואחת עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: נמ' דתניא אישה יקימנו. ודרש ר' ישמעאל מאלו כתיב יקיים ממנו משמע אם הקיים מקצתו קיים כולו אבל יפרנו ליפה לאחרים כדי הלכן הפרה במקצת לא הויא הפרה: ר"ת"ל מקיש הפרה להקמה. והפרה במקצת נמי הויא הפרה: ורבנן מקשו הקמה להפרה. כלומר יפרנו מגלה על יקימנו מי היכא דמיפרנו ליפה למידרש מיניה הפרה במקצת מיקימנו נמי לא דרשינן הקמה במקצת דאורחייה דקרא לאמכחא הכי:

מוסף רש"י

והתניא אמרו לו בו'. פירשתא היא דתני הכי לא יצא ולעיל תנא יצא ש"מ דכאן בסתם כאן במפרש (ראש"ה בשמה). נעתעלף. לשון עייפות וחלישות הלב (חולין ג. ועי' יחזקאל לא מו ושמוס ח נ). תוך כדי דבור כדבור דבור. כל שני דברים שאדם מוציא מפיו זה אחר זה בתוך כדי דבור קרוים דבור לשון הפיל דבור לאחרון. לא מעכבין ליה נמלך, אלא הרי הוא כאילו אמר שני דברים ביחד, ואם שניהם יכולים לנתפס כגון הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים אמכר ויביא כדמי אליה עולה ונדמי אליה שלמים, דהא לשניהם איתכון אלא שאין יכול להוציא שני דברים כאחד, ואם אחד יש בו כח לתפוס ואחד אינו כלום יתפוס אחד ואחחד כמאן דליתיה, כגון יגרשה ומתנה לאחר, לשון יגרשה בטל ולשון מתנה קונה, ואם שניהם שוויתן זה את זה כי היכי דאמר בפרק בית טור (נ"ב קד.) כגון מידה בתכל הן הסר והן יתר וכגון מיפה בתכלת מאה

מסורת הש"ם

א) כ"ב קמט: ע"ש, ב) (ע"ב), ג) (כ"ב קמט:), ד) [ועיין תוספות כ"ק עב: ד"ה כי ותוספות כ"ב קמט:], ה) [שיך לע"ב].

תורה אור השלם

1. וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיָּצֻמוּ עַד הָעָרֶב עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל עַם יְיָ וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בַחֶרֶב: שמואל ב א יב
2. כָּל נֶדֶר וּבְכֹל שְׁבֻעַת אִסָּר לֶעְנֹת נָפֶשׁ אִישָׁה יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ: במדבר ל יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא יצא ידי קריעה (אמרו לו מת לו וכו' יצא ידי קריעה) מא"מ. וכ"כ מלשון הפירוש שאמר והתניא לא יצא ידי קריעה וקשיין כריתתא מהדדי נראה דלא היה נוהם הך סיפא כלל וכ"כ הרא"ש בפירושו דים פפרים דלא נרסי הך סיפא אלא נרסי בסיפא לא יצא ידי קריעה וכן נוהם האלפסי כמו בפפרים שבידינו סוף פ' אלו מנחלין וכן נראה מדברי הרמב"ם פ"ח דהל' אבל דכא"ל מת לו מת סתם לא יצא ידי קריעה וכן פסק הטור ריי"ד בשר ש"מ נגי דין קריעה אבל נגי הפרה לא פסק כך בשר רל"ד ור"ש ליישב דבריו וכבר נתרמיו בש"ר: (ב) שם אבל בתוך כדי דיבור א"צ לקרוע והלכתא תוך:

פירוש הרא"ש

והא גבי קרעים דכתיב על על. דשמעינן מינה דעל כל מת צריך לקרוע מדכתיב על שאול ועל יהונתן ותפ"ה [אם] כשעת קריעה כיון לאביו ומנא נמי יצא ידי קריעה אלמא תע"ג דכתיב על לא בעינן שיהא [יודע] בשעת קריעה על איזה מת קרע וה"ה נמי אותה לאו דוקא: באן בסתם כאן במפרש. הא דקאמר יצא ידי קריעה בסתם איירי שלא פירש על אביו והא דקתני אמרו לו מת אביו וקרע לאו דוקא אלא אמרו לו מת לו וכסבור שהוא אביו כי הך ברייתא דמייתי בסתוך ומתניתין במפרש שמפר לאשתו ומנאתא נתו: והתניא. בגיתותא: אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו לא יצא ידי קריעה אמרו לו מת לו מת סתם ובסבור שהוא אביו וקרע ואחר כך נמצא שהוא בנו יצא ידי קריעה. ובכה"ג פירש בברייתא קמייתא: רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור. הא דאמרת יצא ידי קריעה שנמצא בנו בתוך כדי דיבור והא דאמרת לא יצא ידי קריעה שנמצא לאחר כדי דבור. כך נמצאת הגירסא בספרים ולפי הגירסא שפירשתי והא תנא בגיתותא נראה לי דלא נרסי הא דאמרת יצא ידי קריעה כו' דלא קשיא מידי מקריעה לקריעה אלא ה"נ רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור ומו לא מידי ואמתני' קאי לשנויי מתניתין שנדע לו לאחר כדי דבור ובני קריעה שנדע לו תוך כדי דבור ויש פפרים נורסים אמרו לו מת אביו וקרע ואח"כ נמצא בנו לא יצא ידי קריעה ולא נרסי הך סיפא אמרו לו מת לו מת וכסבור שהוא אביו כו' ופרץ מהן בריתא אחריתא קמייתא ומשני אמר רב אשי כאן תוך כדי דבור: מנדף ועובר עבודת כוכבים. אפילו אחר כו בתוך כדי דבור קטלינן ליה וכן מקדש אם חזר בו ונטל הקדושין תוך כדי דבור וכן מגרש הגט לא משגחינן ביה: מתני' קיים לתאנים כולו] לא הוי הפרה וגגמרא מפרש טעמא ולא דמי לנדר שהוקר מקצתו הוקר כולו כדפרינן לעיל: אמרה קונם תאנים שאני טועמת וקיים ענבים שאני טועמת כו'. כיון שאמרה אמר נגי שבועת הקפקון דלא הוי פרטא לאייב קרבן על כל אחת ואחת עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: נמ' דתניא אישה יקימנו. ודרש ר' ישמעאל מאלו כתיב יקיים ממנו משמע אם הקיים מקצתו קיים כולו אבל יפרנו ליפה למידרש מיניה הפרה במקצת לא הויא הפרה: ר"ת"ל מקיש הפרה להקמה. והפרה במקצת נמי הויא הפרה: ורבנן מקשו הקמה להפרה. כלומר יפרנו מגלה על יקימנו מי היכא דמיפרנו ליפה למידרש מיניה הפרה במקצת דאורחייה דקרא לאמכחא הכי:

עין משפט נר מצוה

מא א ב ג ד מיי' פ"ח מהל' אבל הלכה ח סמג עשין מדברי סופרים כ טור ש"ע י"ד סי' שמ סעיף כד [וכתב אלפס מועד קטן פ"ג דף דלה וכרא"ש סי' סט]:
מב ה ו מיי' שם עוש"ע שם סעיף כה:
מג ז מיי' שם הלכ' ח וס"ב מהל' שבועות הלכה יח-יט וס"כ מהל' עדות הלכ' ג וס"ו מהל' נחלות הלכה ד וס"ח מהל' תמורה הלכה ד סמג עשין לו קו ולאוין רמז טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף לא לב לג וסי' שמ סעיף כד כה ועוש"ע ח"מ סי' כט סעיף ז:
מד ח מיי' פ"ב מהל' עבודת כוכבים הלכה ט [וכתב אלפס ב"כ פ"ח דף ריג ע"ש וכרא"ש שם סי' כז]:
מה ט מיי' שם פ"ג הלכה ד:
מו י מיי' פ"ו מהל' אישות הלכה כב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מו סעיף כ:
מז כ מיי' פ"ו מהל' גרושין הלכה נח סמג עשין ג טור ש"ע אה"ע סי' קמח סעיף נט:

תוספות

והא גבי קריעה דכתיב על שאול ועל יהונתן דמעיה שמעינן קריעה על כל מת ומת ומנאלן לו מת אביו וקרע ואחר כך אמרו לו מת אביו שהוא בנו יצא ידי קריעה אף על פי שלא קרע על זה הכי נמי מיתה דאותה לאו דוקא ואם הפר לאשתו ונמצאת מתו מופר: **הא בסתם.** הך קריעה דקרע סתם למי שהוא ומתניתין במפרש שאמר אני מיפר לאשתי: **רב אשי אמר** כאן שנמצא שהוא בנו תוך כדי דבור של קריעה דהוי כאילו לא קרע אלא לאחר שמיעה והא דתניא לא יצא ידי קריעה שנמצא לאחר כדי דבור: **והתניא.** בגיתותא: **אמר רבי שמעון בן פזי.** מהא עיקר לאיתוי וקי"ל לשנות דיהא תניא דהא לא מייתי מידי אלא ממילתא דרבי שמעון בן פזי: **והלכתא** תוך כדי דבור כדבור דמי. פירש ה"ר אליעזר לא ידענא מנין לו ופירש דמדרבנן הוא כדי שיסיג אדם ויאבל נהפקר שנמכרו ולא יספיק ונקרא הפר נגי דיינן דאוריתא הוא כגון נגי מנחת חיטין מן השעורין ונגי שבועת העדות אמרינן לה מה"ל דהוי דאוריתא: מנדף ועובד עבודת כוכבים. פירש הר"ר אליעזר אם אמר לעבודת כוכבים אני אתה וחזר בו תוך כדי דבור לא הויא חזרה ומקדש אשה ואחר כך מחזר בו ומגרש ואחר כך נמצאת בוטלים. אפילו אחר כו תוך כדי דבור קטלינן ליה ומקדש אשה ואחר כך מחזר בו ומגרש ואחר כך מבטל הגט לאו כל כמיניה: קיים לאחצאין קיים. דדרשינן בגמרא יקימנו יקיים ממנו (הפר ממנו) הפר למאצין אינו מופר כלל דהפרה במקצת לא הוי הפרה ותא"ל דאמר נדר שהוקר מקצתו הוקר כולו שאני כיון תנאי בינתותא נדרא לי דלא נדרני הא דאמרת יצא ידי קריעה כו' דלא קשיא מידי מקריעה לקריעה אלא ה"נ רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור ומו לא מידי ואמתני' קאי לשנויי מתניתין שנדע לו לאחר כדי דבור ובני קריעה שנדע לו תוך כדי דבור ויש פפרים נורסים אמרו לו מת אביו וקרע ואח"כ נמצא בנו לא יצא ידי קריעה ולא נרסי הך סיפא אמרו לו מת לו מת וכסבור שהוא אביו כו' ופרץ מהן בריתא אחריתא קמייתא ומשני אמר רב אשי כאן תוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור: מנדף ועובר עבודת כוכבים. אפילו אחר כו בתוך כדי דבור קטלינן ליה וכן מקדש אם חזר בו ונטל הקדושין תוך כדי דבור וכן מגרש הגט לא משגחינן ביה: מתני' קיים לתאנים כולו] לא הוי הפרה וגגמרא מפרש טעמא ולא דמי לנדר שהוקר מקצתו הוקר כולו כדפרינן לעיל: אמרה קונם תאנים שאני טועמת וקיים ענבים שאני טועמת כו'. כיון שאמרה אמר נגי שבועת הקפקון דלא הוי פרטא לאייב קרבן על כל אחת ואחת עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: נמ' דתניא אישה יקימנו. ודרש ר' ישמעאל מאלו כתיב יקיים ממנו משמע אם הקיים מקצתו קיים כולו אבל יפרנו ליפה למידרש מיניה הפרה במקצת לא הויא הפרה: ר"ת"ל מקיש הפרה להקמה. והפרה במקצת נמי הויא הפרה: ורבנן מקשו הקמה להפרה. כלומר יפרנו מגלה על יקימנו מי היכא דמיפרנו ליפה למידרש מיניה הפרה במקצת דאורחייה דקרא לאמכחא הכי:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

פז: ר"ן ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים רש"י

עין משפט נר מצוה

מח א מי' פ"ג מהל' נדרים הלכה י סמג לאוין רמב טש"ע יו"ד סימן רלד סעיף ט:
מט ב ג מי' פ"ב מהל' נדרים הלכה כ סמג לאוין רמב טש"ע יו"ד סימן רלד סעיף כא:
נ ד מי' פ"ו מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה יד:

תוספות

אבל הכא מקיש הקמה [להפרה]. דמכמיס לא משמע להו למידרש יקימנו יקים ממנו הלכך הקמה והפרה שוים: **רבי שמעון היא.** דאמר בפרק שבועת הפקדון (שבועות לו:) דלא הוי שבועה פרט לשתמיד ממש חטאות עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד והכא נמי לא הוי שני נדרים אלא משום דאמר קונם לכל אחד ואחד: **יודע אני שיש נדרים אבל אני יודע שיש בפירין.** כלומר שיוכל בעל להפר ולאחר מיכן (נדרים לו שיוכל להפר) יפר ולא אמרינן הרי שמע זה כמה ימים דהא לא הוי שמיעה כיון שלא היה יודע שיכול להפר: **יודע אני שיש בפירין אבל אני יודע שזה נדר נפור ר"מ אמר לא יפר.** דלא קרינן ביה ביום שמעו דאילו והיה יודע שיש הפרה וחכמים אומרים יפר דאילו ועשה כנדר לא הוי שמיעה: **בלא ראות לרבות סומא.** אלמא ר"מ נתר סברת חזל ולא נתר ריבטא דקרא דמשמעותיה בכר ראיה ולא בסומא אלא אפשר לראות ואפילו הכי מרבה ליה דסוף סוף אין ראיה וגולה ואם כן כריבטא דמתניתין נמי אמאי מפר נהי דליכו יודע שיש מפירין סוף סוף הרי שמע ולא הפר והרי שמע והחרטה קרינא ביה ומשני התם מעניה דקרא נמי ריבטא הוי. השתא מפרש טעמא דרבי יהודה וטעמא דרבי מאיר:

פירוש הרא"ש

בתני' יודע אני שיש נדרים כו'. הן משנה פרישות לעיל בשלמי מ' (אלו נדרים) [נערה המאורסת]: **גמ' ורשינהו בלא ראות עדים לסומא** ר"מ אומר לרבות את הסומא. אלמא ר"מ נתר סברת חזל ולא נתר ריבטא דקרא דמשמעותא דקרא לא משמע שיהא מרבה כשביל שלא ראהו אבל ראה אלא לגד אחר ואפ"ה מרבה שומא דסוף סוף אין ראהו ופ"ר ריש"ל דמתני' נמי נהי שאינו יודע שיש מפירין יפסטיה דקרא משמע שהחרטה לקיים אבל יש שהיה יכול להפר מ"מ ניחל כתר סברת דסוף סוף שמע ולא הפר:

מסורת הש"ס

ה) [לעיל סו. וש"נ], ב) לעיל עט., ג) מכות ט: [כ"ק פו:], ד) [ע"כ שיך לעמוד הקודם], ה) כ"מ מ"ט,

תורה אור השלם

ו. אז בבל אבן אשר ומות בה בלא ראות ויפל עליו ומות והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו: במדבר לה כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולר' עקיבא וכו' יקים ממנו הס"ד ואח"כ מה"ד זו דברי וכו' לא הופר בולו להם לא כתיב יפר ממנו אף הקמה מה קיים במקצת לא קיים כולו אע"ג דלאיכא למידרש יקים ממנו דלא שייוה רבנן למימר דהקמה עיקר): (ב) ר"ה עד שיאמר שבועה לכל אחד כל"ל ומיהם של נמחק: (ג) ד"ה וכמיעטו וכו' שאינו גולה והיכי קאמר בלא ראות יכו' אפס כיון לראות פרט לסומא דאינו רואה דאינו גולה אלמא דאמרי' דאיכא מקצת ידיעה לטומא וכו' קלת ידיעה ככל ידיעה:

גליון הש"ס

בהרן ד"ה **אבל חכמים אומרים.** אלמא וכו'. עיין נרן לעיל דף פב ע"ב ד"ה ור"מ אומ"ר:

מוסף רש"י

יודע אני שיש נדרים. הרי שמע בשאמר שנדרה ולא הפר לה ואמר לאחר מכאן יודע אני שיש נדר, שאפשר נודלת אמורה נמה שנדרים, אבל איני יודע שיש מפירין, דאפשר בתקנה לכן לא הפרתי לה, יפר. דכיון דלא הוה יודע שיש מפירין, מאי הוה ליה למעבד, נעשה כמי שלא שמע (לעיל עט.), יפר. כיון ששמע יפר, דמקצת ידיעה ככל ידיעה (ראה"ה בשמו), **אבל איני יודע שזה נדר.** אשמ אנרן לבטלו, ר' מאיר אומר לא יפר. דכיון דידע דנדרה ויש מפירין, כשמיעה בעלמא דמי ואינני ליה לאפר מעיקרא, וחכמים אומרים יפר. עכשיו, דכיון דלא ידע מתחלה דהאי נדר צריך הפרה, כמי ששמע עכשיו דמי ולא לאתחילה (לעיל מח.). **בלא ראות.** משמע שהוא רואה במקום אחר וכאן היה בלא ראות. (ע"ק פו.) דמשמע כאן לא ראה אבל רואה במקום אחר, פרט לסומא. שאינו רואה בשום מקום (מכות ט.).

הפר לתאנים אינו מופר. קסבר הפרה במקצת לאו שמה הפרה עד שיפר אף לענבים: **קונם תאנה זו שאיני טועמת וענבה זו שאיני טועמת הרי אלו שני נדרים.** הואיל ומילקה טעימה בינתים שאם קיים לענבים לא קיים לתאנים ומייב עליהן שני לאוין (ד):

גמ' אף יפרנו ממנו. ואם הפר למקצתו הפר כולו: ולר"ע רבי ישמעאל קמהדר גבי יפרנו מי כתיב יפר ממנו גבי הקמה מיכא למדרש הכי דהא כתיב יקימנו לשון יקים ממנו (ה) (דלא שייוה רבנן למימר דהקמה עיקר): **זו דברי ר' ישמעאל ור"ע.** דתרוייהו מודו בהקמה אבל חכמים אומרים מקים הקמה להפרה מה שהפר לא הופר דהא לא כתיב יפר ממנו אף הקמה מה שקיים לא קיים אע"ג דלאיכא למידרש יקים ממנו [דלא שייוה רבנן למימר דהקמה עיקר]: **אמר רבא.** מתני' דקא משוי חילוק בין קונם תאנים וענבים שאני טועמת לביכה דאמרה קונם תאנה שאני טועמת וענבה שאני לחייבה שני לאחון משום הלשון ר"ש היא דאמר (שבועות דף לו:) היכא דמבעוהו ה' בני אדם ואמר שבועה שאני מייב לא לך ולא לך אחם נשבע לשקר אינו מייב בהא שבועה אלא קרבן אחד: **עד שיאמר שבועה** (ג)**על כל אחד ואחד.** דאמר שבועה לא לך שבועה לא לך המייב על כל אחד ואחד קרבן: **מתני' יודע אני שיש נדרים.** שאדם יכול לנדור: **אבל איני יודע שיש מפירין.** שאדם בעולם יכול להפר נדר ואחר כן נודע לו שהפרה מועלת: **יפר לה.** לאחר זמן כשנודע שיכול להפר דכיון דלא היה יודע שיכול להפר מעיקרא לא קיימן ביה ביום שמעו אלא בשעת נאותו יום שנודע לו שיכול להפר לה: **יודע אני שיש מפירין.** שהפרה מועלת לנדר אבל איני יודע אם נדר זה נדר גמור הוא ונמנע ולא הפר בו ביום: **ר"מ אומר לא יפר.** לאחר זמן לכשנודע לו שנדר הוא וצריך הפרה דהואיל והוא ידע בטיב הפרה ולא הפר פושע הוא (ו)מ"מ אי נדר הוא שפיר עביד דמפר אי לאו נדר הוא מאי איכפת ליה מאי דהפר ואיכא מקצת שמיעה ככל שמיעה: **וחכמים אומרים יפר.** הואיל ולא הוכרר הדבר ואע"ג דאיכא מקצת שמיעה אינה ככל שמיעה. חכמים דמתניתין הייגו רבי יהודה: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא.** שהרג כשוגג שאינו גולה (ז) דאמר בלא ראות זה שהרגו לא ראהו דאילו ראהו לא היה הורגו מכלל דיש שפק בידו לראות ואינו רואה דאינו גולה (דאמר) [דסד"א] מקצת ידיעה לטומא בחוכמתא דליכא תנא דרוב סומין מבינים לקול הברה מהיכן היא יוצאה ואותה קצת ידיעה היא דקרא לא מייירי אלא היכא דידע לחבריה דהוה התם אלא דלא מיכוין למיקטליה כדכתיב

הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים
דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר אישה יקימנו ואישה יפרנו מה יקימנו ממנו אף יפרנו ממנו ורבי ישמעאל מי כתיב יפר ממנו ורבי עקיבא מקיש הפרה להקמה מה הקמה ממנו אף הפרה ממנו אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן זו דברי רבי ישמעאל ור' עקיבא אבל חכמים אומרים אמקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר אף הקמה מה שקיים קיים: אמרה קונם תאנה: אמר רבא מתני' (ב)רבי שמעון היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: **מתני'** (ג) ביודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר ר' מאיר אומר לא יפר וחכמים אומרים (ד)יפר: **גמ'** רבי שמעון תאנה: אמר רבא מתני' (ב)רבי שמעון היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: **מתני'** (ג) ביודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר ר' מאיר אומר לא יפר וחכמים אומרים (ד)יפר: **גמ'** הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר אישה יקימנו ואישה יפרנו מה יקימנו ממנו אף יפרנו ממנו ורבי ישמעאל מי כתיב יפר ממנו ורבי עקיבא מקיש הפרה להקמה מה הקמה ממנו אף הפרה ממנו אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן זו דברי רבי ישמעאל ור' עקיבא אבל חכמים אומרים אמקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר אף הקמה מה שקיים קיים: אמרה קונם תאנה: אמר רבא מתני' (ב)רבי שמעון היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: **מתני'** (ג) ביודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר ר' מאיר אומר לא יפר וחכמים אומרים (ד)יפר: **גמ'** (ה)בלא ראות לרבות סומא. אלמא ר"מ נתר סברת חזל ולא נתר ריבטא דקרא דמשמעותיה בכר ראיה ולא בסומא אלא אפשר לראות ואפילו הכי מרבה ליה דסוף סוף אין ראיה וגולה ואם כן כריבטא דמתניתין נמי אמאי מפר נהי דליכו יודע שיש מפירין סוף סוף הרי שמע ולא הפר והרי שמע והחרטה קרינא ביה ומשני התם מעניה דקרא נמי ריבטא הוי. השתא מפרש טעמא דרבי יהודה וטעמא דרבי מאיר:

אבל חכמים אומרים מקיש הקמה [להפרה]. דמכמיס לא משמע להו למידרש יקימנו יקים ממנו הלכך הקמה והפרה שוים: **רבי שמעון היא.** דאמר בפרק שבועת הפקדון (שבועות לו:) דלא הוי שבועה פרט לשתמיד ממש חטאות עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד והכא נמי לא הוי שני נדרים אלא משום דאמר קונם לכל אחד ואחד: **יודע אני שיש נדרים אבל אני יודע שיש בפירין.** כלומר שיוכל בעל להפר ולאחר מיכן (נדרים לו שיוכל להפר) יפר ולא אמרינן הרי שמע זה כמה ימים דהא לא הוי שמיעה כיון שלא היה יודע שיוכל להפר: **יודע אני שיש בפירין אבל אני יודע שזה נדר נפור ר"מ אמר לא יפר.** דלא קרינן ביה ביום שמעו דאילו והיה יודע שיש הפרה וחכמים אומרים יפר דאילו ועשה כנדר לא הוי שמיעה: **בלא ראות לרבות סומא.** אלמא ר"מ נתר סברת חזל ולא נתר ריבטא דקרא דמשמעותיה בכר ראיה ולא בסומא אלא אפשר לראות ואפילו הכי מרבה ליה דסוף סוף אין ראיה וגולה ואם כן כריבטא דמתניתין נמי אמאי מפר נהי דליכו יודע שיש מפירין סוף סוף הרי שמע ולא הפר והרי שמע והחרטה קרינא ביה ומשני התם מעניה דקרא נמי ריבטא הוי. השתא מפרש טעמא דרבי יהודה וטעמא דרבי מאיר:

הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים. אינו מופר כל הנדר כדאמרינן בהקמה דאם קיים מקצתו קיים כולו אי נמי אינו מופר כלל אפילו לתאנים וכמו שכתבתי במשנתנו: **מה יקימנו ממנו.** דמשמע דבמקצתו דהיינו ממנו הוקם כולו דיקימנו הכי משמע אף יפרנו נמי אע"ג דלא משמע הכי אפ"ה הא איתקוש: **אבל חכמים אומרים מקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר** זו היא גירסת הספרים. ולפי זה הא דתנן הפר לתאנים אינו מופר כל הנדר קאמר אבל מה שהפר הופר דאי אינו מופר כלל מאי קאמרי רבנן מה הפרה מה שהפר הופר דמשמע דכ"ע מודו בהפרה ולא איצטריך להו לרבנן אלא לאקשויי הקמה להפרה דהא בהפרה גופה פליג תנא דמתניתין אלא ודאי לפי גרסא זו משמע דכולהו מודו מה שהפר הופר. אבל בתוספתא (פ"ו ה"ז) לא משמע הכי דתניא התם נדרה מן התאנים ומן הענבים הפר לתאנים ולא הפר לענבים ואסרה אסורה בין בתאנים בין בענבים אלמא אינו מופר כלל קאמר. לפיכך נראה גרסת קצת ספרים עיקר דגרסי הכי אבל חכמים אומרים מה הפרה מה שהפר לא הופר אף הקמה מה שקיים לא קיים וכן גרסת הרב רבינו משה בר נחמן ז"ל בהלכותיו: **אמר רבא ר"ש היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד.** נפרק שבועת הפקדון היא דתנן התם (שבועות לו:) היו ממשה מוכנעין אותו ואמר שבועה שאין לך בידי ולא לך ולא לך חייב על כל אחד ואחד ר"ש אומר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד הכא נמי לא תשיבי ליה שני נדרים עד שתאמר שאני טועמת לכל אחד ואחד אבל אם אמרה קונם שאני טועמת לא תאנה ולא ענבה לר"ש נדר אחד הוי ולרבנן הוו להו שני נדרים וכבר כתבתי למעלה בפ' פומתין (דף פו. ד"ה ולענין) דקיי"ל כר"ש: **מתני' יודע אני שיש נדרים.** שמה שנדרה אשתי הוי נדר גמור אבל איני יודע שיש מפירין שהבעל מפר שוס נדר לא על עיניו נפש ולא שביטו לביטה: **יפר.** לאחר מכן כשנודע לו שהבעל יכול להפר יפר תוך אותו יום שיודע לו דעד ההוא יומא לא קרינא ביה יום שמעו (המדבר ל): **יודע אני שיש מפירין.** שיש מקצת נדרים שהבעלים מפירין אותן: **אבל איני יודע שזה נדר.** איכא מ"ד דלא יפר כלל קאמר לא היום ולא אחר שהודיעוהו שהוא יכול להפר היום דלא מקרי יום שמעו שיהא מפר אלא כשהוא יודע שהוא יכול להפר ולאחר שהודיעוהו שהוא יכול להפר נמי לא יפר משום דידיעה קמייתא לגבי שלא יוכל להפר אחר מכאן יום שמעו מקרי וכבר עבר ואכ"מ יפר ביום זה דסבירא להו דמקצת ידיעה ככל ידיעה אבל כל שעבר יומו שוב אינו מפר דיומא קמא יום שמעו מקרי לענין שיכול להפר כו ולענין שאינו יכול להפר מכאן ולהבא. ואיכא מ"ד דכי אמר ר"מ לא יפר דוקא ביום שלאחריו קאמר אבל בו ביום מפר בידיעה זו דס"ל דכיון שהוא יודע שיש נדרים ויש מפירין ידיעה גמורה מקריא אע"פ שאינו יודע שזה נדר שלאחריו דסבירא להו דכיון דכיומא קמא לא הוה ידע שזה נדר לא מקריא ידיעה: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא.** (מי) שהרג את הנפש בשוגג אינו גולה דמדכתיב בלא ראות משמע דכאן הוא בלא ראות אבל במקום אחר יכול לראות: **רבי מאיר אומר לרבות את הסומא.** דכיון דאית ליה מקצת ידיעה שמרגיש הוא כשבא זה אצלו אע"פ שאין לו ידיעה גמורה שאין יכול לכוין מקומו ממש כיון שאינו רואהו אפ"ה הוי ככל ידיעה. ולפירושא קמא דפרישנא בתמניתין הכי פריך מדר"מ אדר"מ ומדרבי יהודה אדרבי יהודה דהכא אמר ר"מ בלא ראות לרבות את הסומא אע"ג דלית ליה ידיעה שלימה דקסבר מקצת ידיעה ככל ידיעה ובמתני' תני דאינו יכול להפר בידיעה זו בו ביום אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה והכא אמר ר' יהודה בלא ראות פרט לסומא אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה ובמתניתין אמרי רבנן דהייגו ר' יהודה דהוא בר פלוגתיה דר"מ יפר בו ביום בשאתה ידיעה אלמא ס"ל דמקצת ידיעה ככל ידיעה וריש"א דקתני דיפר ביום שלאחריו לא קשיא דסבירא לן דכל שאינו יודע שיש מפירין אפילו מקצת ידיעה לא הוי. ולפירושא בתרא דפרישנא בתמניתין ר"מ דאמר לא יפר ביום שלאחריו קאמר ורבנן דפליגי עליה נמי ביום שלאחריו קאמרי משום דמקצת ידיעה לאו ככל ידיעה דרבי יהודה לא קשיא אדרבה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com